

31

OBWIESZCZENIE PRZEWODNICZĄCEGO PAŃSTWOWEJ KOMISJI PLANOWANIA GOSPODARCZEGO

z dnia 26 stycznia 1952 r.

o ogłoszeniu jednolitego tekstu dekretu z dnia 26 kwietnia 1949 r. o nabywaniu i przekazywaniu nieruchomości niezbędnych dla realizacji narodowych planów gospodarczych.

Na podstawie art. 12 ustawy z dnia 29 grudnia 1951 r., zmieniającej dekret z dnia 26 kwietnia 1949 r. o nabywaniu i przekazywaniu nieruchomości niezbędnych dla realizacji narodowych planów gospodarczych (Dz. U. R. P. z 1952 r. Nr 4, poz. 25), ogłaszam w załączeniu do obwieszczenia niniejszego jednolity tekst dekretu z dnia 26 kwietnia 1949 r. o nabywaniu i przekazywaniu nieruchomości niezbędnych dla realizacji narodowych planów gospodarczych (Dz. U. R. P. Nr 27, poz. 197 i Nr 55, poz. 438) z uwzględnieniem zmian, wynikających z przepisów, ogłoszonych przed dniem wydania jednolitego tekstu i z zastosowaniem ciągłej numeracji działów, rozdziałów i artykułów.

Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia tekst dekretu z dnia 26 kwietnia 1949 r. o nabywaniu i przekazywaniu nieruchomości niezbędnych dla realizacji narodowych planów gospodarczych nie obejmuje przepisów art. 4, 5, 6, 7, 8 i 9 ustawy z dnia 29 grudnia 1951 r. zmieniającej dekret z dnia 26 kwietnia 1949 r. o nabywaniu i przekazywaniu nieruchomości niezbędnych dla realizacji narodowych planów gospodarczych (Dz. U. R. P. z 1952 r. Nr 4, poz. 25), które stanowią:

„Art. 4. Postępowanie wywłaszczeniowe, będące w toku w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, a wszczęte na podstawie dekretu z dnia 26 kwietnia 1949 r. (Dz. U. R. P. Nr 27, poz. 197 i Nr 55, poz. 438), będzie nadal prowadzone zgodnie z przepisami niniejszej ustawy z tym, że:

- 1) przepisy art. 13 dekretu z dnia 26 kwietnia 1949 r. stosuje się w brzmieniu dotychczasowym oraz nie stosuje się przepisów art. 14 ust. 5 tego dekretu,
- 2) zwolnienie od podatku dochodowego, przewidziane we wprowadzonym obecnie art. 9b dekretu z dnia 26 kwietnia 1949 r., stosuje się do przychodów właścicieli nieruchomości z tytułu ceny sprzedaży lub odszkodowania, ustalonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, a do tego dnia nie wypłaconych,
- 3) ulegają umorzeniu nie uiszczone należności z tytułu podatku od nabycia praw majątkowych, które nastąpiło przed wejściem w życie niniejszej ustawy,
- 4) gdy w postępowaniu, zakończonym przed wejściem w życie niniejszej ustawy, uczestniczyła jako właściciel wywłaszczonej nieruchomości osoba, nie wpisana do księgi wieczystej lub nie legitymująca się dokumentami, złożonymi w zbiorze dokumentów jako właściciel — odszkodowanie zostanie wypłacone dopiero po upływie 14 dni od zawiadomienia o treści orzeczenia o odszkodowaniu osoby, ujawnionej w księdze wieczystej lub w zbiorze dokumentów; przepis art. 14 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 5. 1. Postępowanie wywłaszczeniowe, prowadzone na innych zasadach, niż przewidziane w dekrete z dnia 26 kwietnia 1949 r. (Dz. U. R. P. Nr 27, poz. 197 i Nr 55, poz. 438) i w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy nie zakończone ostatecznym orzeczeniem o wywłaszczeniu, zostaje wstrzymane do czasu

przedłożenia przez wnioskodawcę zezwolenia Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego, określonego w art. 5 powołanego dekretu z dnia 26 kwietnia 1949 r.

2. Po złożeniu wymienionego w ust. 1 zezwolenia postępowanie będzie prowadzone dalej na zasadach, przewidzianych w powołanym w ust. 1 dekrete z dnia 26 kwietnia 1949 r., zarówno co do orzeczenia o wywłaszczeniu, jak i co do wysokości, trybu ustalenia i sposobu wypłaty odszkodowania.

3. W razie nieprzedłożenia zezwolenia, o którym mowa w ust. 1, w ciągu sześciu miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, na wniosek właściciela nieruchomości postępowanie zostanie umorzone.

Art. 6. Postępowanie wywłaszczeniowe, prowadzone na podstawie dekretu z dnia 7 kwietnia 1948 r. o wywłaszczeniu majątków zajętych na cele użyteczności publicznej w okresie wojny 1939 — 1945 r. (Dz. U. R. P. z 1948 r. Nr 20, poz. 138 i z 1949 r. Nr 65, poz. 527) lub na podstawie art. 55 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 września 1934 r. (Dz. U. R. P. z 1934 r. Nr 86, poz. 776 i z 1939 r. Nr 31, poz. 205), będzie prowadzone dalej na tej samej podstawie aż do wydania ostatecznego orzeczenia o wywłaszczeniu z tym, że odwołania będą rozpatrywane przez odwoławcze komisje wywłaszczeniowe. Przepis art. 8 stosuje się odpowiednio.

Art. 7. 1. Nie zakończone ostatecznie postępowanie z wniosku o ustalenie odszkodowania w sprawach, wymienionych w art. 5 i 6, będzie prowadzone dalej na zasadach dekretu z dnia 26 kwietnia 1949 r. (Dz. U. R. P. Nr 27, poz. 197 i Nr 55, poz. 438) zarówno co do wysokości i trybu ustalenia odszkodowania, jak i co do sposobu wypłaty odszkodowania.

2. Postępowanie sądowe w sprawach o ustalenie odszkodowania, nie zakończone prawomocnie, zostaje zniesione. Akta spraw sądy przekażą z urzędu właściwym odwoławczym komisjom wywłaszczeniowym.

Art. 8. Sprawy, toczące się na skutek odwołań od orzeczeń przydiów wojewódzkich rad narodowych,

zapadłych w postępowaniu z dekretu z dnia 26 kwietnia 1949 r. (Dz. U. R. P. Nr 27, poz. 197 i Nr 55, poz. 438), przejmą odwoławcze komisje wywłaszczeniowe. Czynności, dokonane w dotychczasowym postępowaniu odwoławczym, pozostają w mocy.

Art. 9. Terminy przedawnienia roszczeń odszkodowawczych w sprawach, w których orzeczenie o wywłaszczeniu zostało wydane ostatecznie w toku instancji lub uprawomocniło się przed wejściem w życie niniejszej ustawy—zaczynają biec od daty wejścia w życie tej ustawy. Jeżeli w powyższych sprawach przedawnienie — stosownie do przepisów dotychczasowych — nastąpiło we wcześniejszym terminie, przedawnienie następuje w terminie, obliczonym według przepisów dotychczasowych“.

Powołane w art. 4 ustawy z dnia 29 grudnia 1951 r. art. 13, 14 ust. 5, 9b i 14 ust. 2 dekretu z dnia 26 kwietnia 1949 r. stanowią w jednolitym tekście odpowiednio: art. 17, art. 18 ust. 5, art. 13 i art. 18 ust. 2.

Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia tekst jednolity obowiązuje od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 29 grudnia 1951 r. zmieniającej dekret z dnia 26 kwietnia 1949 r. o nabywaniu i przekazywaniu nieruchomości niezbędnych dla realizacji narodowych planów gospodarczych (Dz. U. R. P. z 1952 r. Nr 4, poz. 25) i nie obejmuje art. 41 i 44 powołanego dekretu w pierwotnym brzmieniu, które stanowią:

„Art. 41. 1. Wywłaszczenie, co do którego postępowanie zostało wszczęte przed wejściem w życie dekretu niniejszego, jeżeli przedmiot jego jest nadal niezbędny dla realizacji narodowych planów gospodarczych, będzie prowadzone dalej na zasadach przewidzianych w niniejszym dekrete zarówno co do orzeczenia o wywłaszczeniu, jak i co do ustalenia i sposobu wypłaty odszkodowania.

2. Przepisy art. 5 i 6 mają odpowiednie zastosowanie.

Art. 44. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia“.

Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania
Gospodarczego: w z. E. Szyr

Załącznik do obwieszczenia Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 26 stycznia 1952 r. (poz. 31).

DEKRET

z dnia 26 kwietnia 1949 r.

o nabywaniu i przekazywaniu nieruchomości niezbędnych dla realizacji narodowych planów gospodarczych.

DZIAŁ I.

Zasady ogólne.

Art. 1. Nieruchomości lub ich części niezbędne dla realizacji narodowych planów gospodarczych mogą być przejmowane, nabywane, zbywane i przekazywane zgodnie z przepisami niniejszego dekretu.

Art. 2. Prawo przejmowania, nabywania, zbywania i przekazywania nieruchomości w trybie niniejszego dekretu służy wykonawcom narodowych planów gospodarczych, a w szczególności:

- 1) władzom i urzędom państwowym,
- 2) zakładom i instytucjom państwowym, instytucjom ubezpieczeń społecznych, zakładom ubezpieczeń, przedsiębiorstwom państwowym i pod zarządem państwowym, bankom,
- 3) spółkom prawa cywilnego i handlowego, w których Skarb Państwa, przedsiębiorstwa państwowe albo inne osoby prawne prawa publicznego posiadają udział wynoszący ponad 50% kapitału zakładowego,
- 4) organizacjom samorządu gospodarczego oraz stowarzyszeniom wyższej użyteczności,

- 5) centralom spółdzielni i centralom spółdzielczo-państwowym,
6) spółdzielniom.

DZIAŁ II.

Przekazywanie nieruchomości, stanowiących własność Skarbu Państwa i wykonawców narodowych planów gospodarczych.

Art. 3. 1. Nieruchomości, stanowiące własność Skarbu Państwa bądź osób prawnych wymienionych w art. 2 lub znajdujące się w ich zarządzie bądź użytkowaniu, niezbędne dla realizacji narodowych planów gospodarczych, będą przekazywane właściwym wykonawcom tych planów (art. 2) na własność bądź w zarząd i użytkowanie.

2. Umowy i inne tytuły prawne, mające za przedmiot używanie lub użytkowanie przekazanej nieruchomości bądź jej części, mogą być niezwłocznie rozwiązane lub uznane za wygasłe.

3. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia ustali zasady przekazywania nieruchomości z uwzględnieniem praw osób trzecich, tryb postępowania i właściwość władz w tych sprawach oraz zasady rozliczania.

4. Przekazywanie, o którym mowa w ust. 1, może polegać na przeniesieniu prawa własności lub ustanowieniu, zniesieniu, ograniczeniu bądź przeniesieniu praw rzeczowych ograniczonych na nieruchomościach.

DZIAŁ III.

Nabywanie nieruchomości od osób nie będących wykonawcami narodowych planów gospodarczych.

R o z d z i a ł 1.

Przepisy ogólne.

Art. 4. 1. Jeżeli wykonawcy planów nie mogą uzyskać nieruchomości w trybie, określonym w art. 3, wówczas uprawnieni są do nabycia nieruchomości, bez których plan nie może być wykonany, od osób fizycznych i prawnych, nie wymienionych w art. 2.

2. Ilekroć dekret niniejszy w tym dziale używa określenia „nabycie nieruchomości”, należy rozumieć przez to oprócz nabycia prawa własności również ustanowienie, zniesienie, ograniczenie bądź przeniesienie praw rzeczowych ograniczonych na nieruchomościach. Postanowienia dotyczące nieruchomości stosuje się odpowiednio do praw rzeczowych ograniczonych na nieruchomościach, o ile to jest zgodne z istotą tych praw.

Art. 5. 1. Zezwolenia na nabycie nieruchomości udziela Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego na wniosek wykonawcy narodowych planów gospodarczych — na podstawie opinii prezydium właściwej wojewódzkiej rady narodowej — jeżeli uzna, że nieruchomość jest niezbędna dla realizacji narodowych planów gospodarczych oraz że przewidziane będą środki na jej nabycie.

2. Opinia prezydium wojewódzkiej rady narodowej powinna zawierać stwierdzenie, że nabycie nieruchomości, objętej wnioskiem, jest niezbędne dla zrealizowania zamierzenia wykonawcy narodowych planów gospodarczych. Opinia powinna uwzględniać zarówno

potrzeby wykonawcy narodowych planów gospodarczych jak i uzasadnione interesy ogólnogospodarcze.

Art. 6. 1. Jeżeli względy szczególne uzasadniają niezwłoczne objęcie nieruchomości, Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego — na wniosek właściwego ministra — równocześnie z zezwoleniem na nabycie lub po wydaniu zezwolenia udzieli wykonawcy narodowych planów gospodarczych zezwolenia na niezwłoczne objęcie nieruchomości.

2. Na wniosek wykonawcy planu, który uzyskał zezwolenie na niezwłoczne objęcie nieruchomości, prezydium powiatowej rady narodowej dokona w terminie siedmiodniowym szczegółowego opisu nieruchomości, niezbędnego do określenia odszkodowania. Objęcie nieruchomości następuje natychmiast po dokonaniu opisu, przy czym przepis art. 40 ust. 4 ma odpowiednie zastosowanie.

3. Właścicielowi, któremu w przypadku wywłaszczenia nieruchomości przysługiwałoby prawo otrzymania nieruchomości zamiennej (art. 30), nieruchomość zamienna powinna być dostarczona w miarę możliwości przed objęciem nieruchomości, przewidzianym w ust. 1.

4. Jeżeli w wyniku postępowania wywłaszczeniowego nie zostanie wydane orzeczenie o wywłaszczeniu albo jeżeli w ciągu 6 miesięcy od daty zezwolenia nie zostanie wszczęte postępowanie wywłaszczeniowe, prezydium wojewódzkiej rady narodowej — na wniosek właściciela — zarządzi przywrócenie posiadania nieruchomości, objętej na podstawie ust. 1. Właścicielowi przysługuje prawo do odszkodowania za okres, w którym był pozbawiony posiadania, jeżeli nie otrzymał nieruchomości zamiennej, z której mógłby korzystać w tym samym czasie. Do ustalenia i wypłaty odszkodowania stosuje się odpowiednio przepisy art. 41 ust. 4, 5 i 6.

5. Jeżeli nieruchomość zostanie nabyta lub wywłaszczona w wyniku postępowania, wszczętego przed upływem 6 miesięcy od daty zezwolenia (ust. 1), właścicielowi nie przysługuje prawo do odszkodowania z tytułu wcześniejszego objęcia nieruchomości.

Art. 7. 1. Ubiegający się o zezwolenie na nabycie nieruchomości powinien złożyć Przewodniczącemu Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego wniosek o udzielenie zezwolenia z załącznikami.

2. We wniosku o udzielenie zezwolenia na nabycie nieruchomości należy:

- 1) wymienić nieruchomość, której wniosek dotyczy,
- 2) wymienić powierzchnię całej nieruchomości oraz powierzchnię jej części, przeznaczoną do nabycia, z powołaniem się na plan lub szkic sytuacyjny, wskazać sposób użytkowania nieruchomości i opisać ogólnie to, co się na nieruchomości znajduje,
- 3) wskazać, czy dla osób mieszkających na nieruchomości potrzebne są mieszkania zastępcze oraz czy i w jaki sposób wykonawca zamierza dostarczyć mieszkań,
- 4) wymienić właściciela nieruchomości oraz wskazać jego miejsce zamieszkania, jeżeli jest znane,
- 5) wskazać, na czym polegać ma nabycie,
- 6) wskazać cel nabycia.

3. Do wniosku, przewidzianego w ust. 1, należy dołączyć:

- 1) zezwolenie właściwego ministra na zgłoszenie wniosku, stwierdzające jednocześnie, że starania o uzyskanie odpowiedniej nieruchomości, podjęte zgod-

nie z art. 3, nie dały wyniku bądź też że dla realizacji narodowych planów gospodarczych zamierzona inwestycja może być zlokalizowana jedynie na nieruchomości, określonej we wniosku,

- 2) odpis opinii prezydium wojewódzkiej rady narodowej (art. 5 ust. 2),
- 3) zaświadczenie prezydium wojewódzkiej rady narodowej (organu do spraw planowania zabudowy miast i osiedli w porozumieniu z wojewódzką komisją planowania gospodarczego) co do przeznaczenia nieruchomości na cele, wskazane we wniosku,
- 4) plan lub szkic sytuacyjny w odpowiedniej skali w dwóch egzemplarzach z wymiennym powierzchni przeznaczonych do nabycia i z oznaczeniem jej granic.

Art. 8. 1. Wykonawca narodowych planów gospodarczych, który uzyskał zezwolenie, przewidziane w art. 5, obowiązany jest wezwać właściciela nieruchomości, niezbędnej dla realizacji planu, by odstąpił mu tę nieruchomość za cenę, określoną na podstawie art. 28 przez wykonawcę, a zatwierdzoną przez prezydium wojewódzkiej rady narodowej. Zatwierdzając cenę, prezydium wojewódzkiej rady narodowej ustali jednocześnie warunki zapłaty. Cenę zatwierdza i ustala warunki zapłaty władza naczelną w przypadkach, kiedy sama jest nabywcą nieruchomości.

2. W przypadku nabywania nieruchomości należącej do kategorii określonych w art. 30 ust. 1 wezwanie powinno zawierać ponadto wyrażenie gotowości zawarcia umowy o przejęcie nieruchomości w zamian za nieruchomość zamienną.

3. Tryb wzywania ustali Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego. W przypadku, gdy zezwolenie na nabycie (art. 5) obejmuje większą liczbę nieruchomości, położonych na terenie jednej gminy (miasta), jak również w przypadkach, kiedy miejsce zamieszkania właściciela nie jest znane, Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego może ustalić, że wezwanie będzie dokonane za pomocą obwieszczeń publicznych we właściwej gminie (mieście).

4. Jeżeli w terminie 15-dniowym od doręczenia wezwania, o którym mowa w ust. 1, lub dokonania obwieszczenia, o którym mowa w ust. 3, nie zostanie zawarta umowa sprzedaży albo zamiany lub umowa przedwstępna w przedmiocie sprzedaży lub zamiany nieruchomości, wówczas wykonawca planu może nabyć niezbędną dla realizacji nieruchomości w drodze wywłaszczenia.

5. Wywłaszczenie, przewidziane w ust. 4, może polegać na odjęciu prawa własności lub odjęciu, ustanowieniu bądź ograniczeniu praw rzeczowych ograniczonych na nieruchomości.

Art. 9. 1. Umowy sprzedaży lub zamiany nieruchomości, przewidziane w niniejszym dekrete, powinny być pod skutkami nieważności sporządzone na piśmie i — jeżeli jedną ze stron nie jest władza naczelną — zatwierdzone przez prezydium wojewódzkiej rady narodowej. Umowy te stanowią podstawę do wpisu prawa własności do ksiąg wieczystych.

2. Do zawierania przewidzianych w ust. 1 umów sprzedaży lub zamiany nieruchomości, stanowiących własność Państwa, upoważnieni są zainteresowani wykonawcy narodowych planów gospodarczych, jeżeli nieruchomość znajduje się w ich zarządzie i użytkowaniu lub została oddana do ich dyspozycji w trybie, przewidzianym w art. 30 ust. 4.

Art. 10. 1. Do orzekania o wywłaszczeniu i odszkodowaniu za wywłaszczenie w myśl dekretu niniejszego powołane jest prezydium wojewódzkiej rady narodowej właściwej według położenia przedmiotu wywłaszczenia.

2. Jeżeli przedmiotem postępowania wywłaszczeniowego są nieruchomości, położone na obszarze dwóch lub więcej województw, orzekanie należy do prezydium wojewódzkiej rady narodowej, wyznaczonego w tym celu przez Prezesa Rady Ministrów.

Art. 11. 1. Jeżeli dekret nie stanowi inaczej, w postępowaniu, prowadzonym na jego podstawie, stosuje się przepisy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnym (Dz. U. R. P. z 1928 r. Nr 36, poz. 341, z 1934 r. Nr 110, poz. 976 i z 1938 r. Nr 3, poz. 16) i rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu przymusowym w administracji (Dz. U. R. P. z 1928 r. Nr 36, poz. 342, z 1933 r. Nr 84, poz. 624, z 1934 r. Nr 110, poz. 976 i z 1945 r. Nr 50, poz. 284).

2. Przewidziane dekretem wezwania i zawiadomienia w sprawach majątków opuszczonych, przeznaczone dla prezydiów rad narodowych, dokonywane będą zawsze przez doręczenie.

Art. 12. 1. Rada Ministrów może w drodze rozporządzenia ustalić odmienny tryb postępowania i właściwość władz przy nabywaniu praw rzeczowych ograniczonych na nieruchomości, niezbędnych do przeprowadzenia przewodów, służących do przesyłania płynów, pary, gazów, elektryczności, do przeprowadzenia teletechnicznych kabli i przewodów napowietrznych oraz do przeprowadzenia urządzeń kolejek linowych i innych pod- lub nadziemnych urządzeń technicznych, jak również praw rzeczowych ograniczonych, niezbędnych do korzystania z wymienionych przewodów lub urządzeń.

2. Rada Ministrów może również w drodze rozporządzenia ustalić odmienny tryb postępowania i właściwość władz przy nabywaniu na własność nieruchomości o powierzchni do 250 m², niezbędnych do budowy dróg publicznych, przejazdów, przepustów, rowów odpływowych i innych urządzeń drogowych, do budowy wałów, rowów, drenaży i innych urządzeń wodnomelioracyjnych albo też korzystania z urządzeń drogowych lub wodnomelioracyjnych bądź przewodów lub urządzeń, wymienionych w ust. 1.

Art. 13. 1. Przychody właścicieli nieruchomości z tytułu ceny sprzedaży lub odszkodowania, wypłaconych na podstawie dekretu, wolne są od podatku dochodowego.

2. Nabycie praw majątkowych na podstawie dekretu nie podlega podatkowi od nabycia praw majątkowych.

3. Sporządzone w związku z postępowaniem, przewidzianym dekretem, podania i pisma, wnoszone do władz, protokoły i pisma, stwierdzające czynności urzędowe, oraz wydawane przez władze dokumenty wolne są od opłaty skarbowej.

R o z d z i a ł 2.

Czynności wstępne.

Art. 14. 1. Jeżeli ubiegający się o nabycie lub wywłaszczenie zamierza wbrew woli właściciela dokonać na jego nieruchomości prac pomiarowych lub wier-

ceń badawczych, powinien na to uzyskać zezwolenie prezydium powiatowej rady narodowej.

2. Jeżeli zezwolenie, wymienione w ust. 1, dotyczy bądź nieruchomości, pozostających w administracji wojska lub organów bezpieczeństwa publicznego, bądź też budynków zajmowanych przez wojsko lub organa bezpieczeństwa publicznego, prezydium powiatowej rady narodowej wyda zezwolenie po uzyskaniu zgody właściwej władzy wojskowej albo bezpieczeństwa publicznego.

3. Odwołanie od decyzji udzielającej zezwolenia nie wstrzymuje jej wykonania.

Art. 15. Zezwolenie na dokonanie prac pomiarowych lub wierceń badawczych na cudzej nieruchomości upoważnia ubiegającego się o nabycie lub wywłaszczenie w razie nieodzownej konieczności do usuwania trwałych przeszkód, utrudniających mu dokonanie niezbędnych prac pomiarowych, jak również do wstępu do wnętrza budynku posiadacza nieruchomości.

Art. 16. 1. Ubiegający się o nabycie lub wywłaszczenie obowiązany jest wynagrodzić szkody, jakie wyrządził wskutek prowadzenia prac pomiarowych lub wierceń badawczych.

2. Co do sposobu ustalenia i wypłaty odszkodowania stosuje się odpowiednio przepisy art. 41 ust. 4, 5 i 6.

R o z d z i a ł 3.

Wywłaszczenie.

Art. 17. 1. Wszczęcie postępowania wywłaszczeniowego następuje na wniosek ubiegającego się o wywłaszczenie. Wniosek składa się do prezydium wojewódzkiej rady narodowej.

2. We wniosku należy:

- 1) wskazać nieruchomość, której wniosek dotyczy,
- 2) wymienić powierzchnię całej nieruchomości oraz powierzchnię jej części, przeznaczonej do wywłaszczenia, z powołaniem się na plan sytuacyjny, jak również opisać ogólnie to, co się na nieruchomości znajduje,
- 3) wymienić właściciela nieruchomości oraz wskazać — jeżeli jest znane — jego miejsce zamieszkania,
- 4) wskazać, na czym ma polegać wywłaszczenie,
- 5) wskazać w sposób ogólny cel wywłaszczenia.

3. Do wniosku należy dołączyć:

- 1) zezwolenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego,
- 2) dowód wezwania właściciela stosownie do art. 8,
- 3) plan sytuacyjny nieruchomości z oznaczeniem granic powierzchni, przeznaczonej do wywłaszczenia,
- 4) poświadczony odpis z księgi wieczystej, stwierdzający prawo własności nieruchomości, albo — jeżeli nieruchomość nie ma urządzonej księgi wieczystej lub księga wieczysta zginęła — odpis dokumentu ze zbioru dokumentów, stwierdzającego prawo własności nieruchomości, poświadczony przez właściwy sąd powiatowy z zaznaczeniem, że stwierdza on prawo własności nieruchomości według stanu zbioru dokumentów na dzień wydania odpisu,

5) Jeżeli nieruchomość nie ma urządzonej księgi wieczystej i nie jest dla niej prowadzony zbiór dokumentów — zaświadczenie właściwego sądu powiatowego, stwierdzające tę okoliczność.

4. Wnioskodawca może objąć jednym wnioskiem większą liczbę nieruchomości, nawet należących do różnych właścicieli, jeżeli stanowią zwartą całość i mają być wywłaszczone na ten sam cel. Jeżeli dla nieruchomości urządzonych jest kilka ksiąg wieczystych albo prowadzone jest dla nich kilka zbiorów dokumentów, wnioskodawca powinien złożyć tyle odpisów wniosku, ile jest ksiąg wieczystych lub zbiorów dokumentów.

Art. 18. 1. Prezydium wojewódzkiej rady narodowej zawiadamia właściciela nieruchomości o wszczęciu postępowania wywłaszczeniowego. Odpis zawiadomienia wywiesza się na tablicy ogłoszeń właściwej gminnej (miejskiej) rady narodowej.

2. W przypadku gdy postępowanie wywłaszczeniowe, wszczęte na podstawie jednego wniosku, dotyczy większej liczby właścicieli, zawiadomienia mogą być dokonane za pomocą obwieszczeń, wywieszonych na tablicach ogłoszeń prezydiów właściwych gminnych (miejskich) rad narodowych. W tym samym trybie zawiadomiony będzie właściciel nieruchomości, którego miejsce zamieszkania nie jest znane.

3. Właściciel ma prawo przeglądać w biurze prezydium wojewódzkiej rady narodowej wniosek wywłaszczeniowy i załączniki, z wyjątkiem tych, które ze względu na interes publiczny zostaną przez prezydium wojewódzkiej rady narodowej wyłączone od przeglądu, oraz w terminie czternastodniowym od doręczenia zawiadomienia lub od daty wywieszenia obwieszczenia (ust. 2) zgłosić wnioski i sprzeciwy.

4. Zawiadomienia i obwieszczenia powinny zawierać:

- 1) wymienienie nieruchomości, co do których wszczęte zostało postępowanie wywłaszczeniowe, ze wskazaniem przeznaczanej do wywłaszczenia powierzchni każdej nieruchomości,
- 2) wskazanie, na czym polegać ma wywłaszczenie,
- 3) wymienienie właścicieli nieruchomości,
- 4) wskazanie, na czyją rzecz ma być dokonane wywłaszczenie,
- 5) pouczenie o prawach właścicieli z ust. 3.

5. Wszczynając postępowanie wywłaszczeniowe, prezydium wojewódzkiej rady narodowej złoży do właściwych ksiąg wieczystych wnioski o dokonanie wpisów o wszczęciu postępowania wywłaszczeniowego lub, jeżeli nieruchomość nie ma urządzonej księgi wieczystej albo księga wieczysta zginęła — złoży do zbiorów dokumentów odpisy wniosków wywłaszczeniowych. Zmiany stanu prawnego nieruchomości, dokonane po wniesieniu wpisów o wszczęciu postępowania wywłaszczeniowego lub złożeniu do zbiorów dokumentów odpisów wniosków wywłaszczeniowych, nie będą mieć wpływu na dalszy tok postępowania wywłaszczeniowego. Koszty wniosków ponosi wykonawca narodowych planów gospodarczych.

6. Równocześnie prezydium wojewódzkiej rady narodowej zarządzi dokonanie ustaleń, niezbędnych dla określenia odszkodowania.

Art. 19. 1. Na wniosek ubiegającego się o wywłaszczenie prezydium wojewódzkiej rady narodowej zezwoli na objęcie nieruchomości, co do której wszczęte zostało postępowanie wywłaszczeniowe, niezwłocznie po dokonaniu ustaleń, niezbędnych do określenia odszkodowania. Zezwolenie to może być udzielone w przypadku, jeżeli wniosek o zezwolenie na niezwłoczne objęcie nieruchomości nie był poprzednio rozpoznawany przez Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego w trybie art. 6, albo też — w przypadku odmownej decyzji Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego — jeżeli wniosek uzasadniony jest nowymi okolicznościami.

2. Wywłaszczony, któremu przysługuje prawo do utrzymania nieruchomości zamiennej (art. 30), oraz osoby by jego prawa reprezentujące nie mogą być usunięci z wywłaszczanej nieruchomości, dopóki osoby obowiązane do dostarczenia nieruchomości zamiennej nie zafiarują takiej nieruchomości do natychmiastowego objęcia.

3. Jeżeli w wyniku postępowania nie zostanie wydane orzeczenie o wywłaszczeniu, prezydium wojewódzkiej rady narodowej na wniosek właściciela zarządzi przywrócenie mu posiadania nieruchomości, objętej na podstawie ust. 1. Właścicielowi przysługuje odszkodowanie za okres, w którym był pozbawiony posiadania. Przepis art. 16 ust. 2 ma odpowiednie zastosowanie.

Art. 20. 1. Po upływie czternastodniowego terminu na zgłoszenie wniosków i sprzeciwów prezydium wojewódzkiej rady narodowej wyznaczy rozprawę.

2. O miejscu i terminie rozprawy prezydium wojewódzkiej rady narodowej zawiadomi co najmniej na 7 dni naprzód wykonawcę narodowych planów gospodarczych, który zgłosił wniosek o wywłaszczenie, właściciela nieruchomości oraz inne osoby zainteresowane, o których powyższe wiadomość ze zgłoszonych wniosków lub sprzeciwów albo z urzędu.

3. Przepis art. 18 ust. 2 ma odpowiednie zastosowanie.

4. W zawiadomieniach i obwieszczeniach prezydium wojewódzkiej rady narodowej uprzedzi, że w razie niestawienia się stron albo osób zainteresowanych rozprawa może odbyć się bez ich udziału.

5. Rozprawa może być wyznaczona w miejscowości, gdzie położona jest nieruchomość, przeznaczona do wywłaszczenia. Na rozprawę mogą być wezwani biegli.

Art. 21. 1. Po przeprowadzeniu rozprawy prezydium wojewódzkiej rady narodowej orzeka o wywłaszczeniu albo odmawia wywłaszczenia, jeżeli odpadły powody, stanowiące podstawę do wszczęcia postępowania wywłaszczeniowego.

2. Orzeczenie powinno w szczególności zawierać:

- 1) ustalenie przedmiotu i rozmiaru wywłaszczenia,
- 2) wskazanie, na czyją rzecz wywłaszczenie nastąpiło,
- 3) jeżeli wpłynęły wnioski lub sprzeciwy — uzasadnienie ich przyjęcia lub odrzucenia.

3. W przypadku gdy wniosków lub sprzeciwów nie zgłoszono, orzeczenie może zapaść bez rozprawy.

Art. 22. W orzeczeniu wywłaszczający może być zobowiązany do wybudowania i utrzymania własnym kosztem we wskazanych przez władze miejscach mo-

stów, dróg, grobli, przejazdów, rowów odpływowych i innych urządzeń, niezbędnych celem zapobieżenia stratom i niewygodom, mogącym powstać dla gruntów sąsiednich wskutek wykonania robót oraz celem zapewnienia im bezpieczeństwa, zagrożonego przez dokonane roboty.

Art. 23. 1. Wbrew woli właściciela nie może mu być pozostawiona tylko taka część jego nieruchomości, która wskutek rozdrobnienia, wywołanego wywłaszczeniem, nie może być racjonalnie użytkowana na cele dotychczasowe; w tym przypadku wywłaszczenie powinno na żądanie właściciela objąć całą nieruchomość.

2. Jeżeli tylko pewna część gruntu, pozostawionego właścicielowi, traci dla niego znaczenie ze względu na dotychczasowe przeznaczenie, wówczas przymus nabycia przez wywłaszczającego za odszkodowaniem dotyczy tylko tej części.

3. W razie potrzeby objęcia wywłaszczeniem części budynku wywłaszczenie na żądanie właściciela powinno objąć cały budynek.

Art. 24. 1. Orzeczenie doręcza się wykonawcy narodowych planów gospodarczych, na którego wniosek wszczęte zostało postępowanie, oraz właścicielowi nieruchomości. W przypadku gdy orzeczenie dotyczy większej liczby właścicieli, orzeczenie może być im podane do wiadomości w trybie art. 18 ust. 2. W tym samym trybie zawiadomiony będzie właściciel nieruchomości, którego miejsce zamieszkania nie jest znane.

2. W terminie czternastodniowym od doręczenia orzeczenia lub dokonania obwieszczenia strona ma prawo wnieść odwołanie do odwoławczej komisji wywłaszczeniowej przy prezydium wojewódzkiej rady narodowej. O wniesieniu odwołania prezydium wojewódzkiej rady narodowej zawiadomi drugą stronę, która ma prawo zapoznać się z treścią odwołania i w terminie czternastodniowym od zawiadomienia wnieść odpowiedź. Przepis ust. 1 ma odpowiednie zastosowanie.

3. Po upływie terminu na wniesienie odpowiedzi prezydium wojewódzkiej rady narodowej przedstawi akta odwoławczej komisji wywłaszczeniowej.

4. Prezes Rady Ministrów określi w drodze rozporządzenia skład, organizację wewnętrzną i tryb postępowania odwoławczych komisji wywłaszczeniowych.

Art. 25. 1. W toku postępowania wywłaszczeniowego strony mogą zawrzeć umowę sprzedaży nieruchomości na warunkach, przewidzianych w art. 8 ust. 1, lub w przypadku przewidzianym w art. 30 — umowę zamiany.

2. W razie zawarcia umowy postępowanie wywłaszczeniowe ulega umorzeniu.

Art. 26. 1. Jeżeli w toku postępowania wywłaszczeniowego zgłosi prawo własności i przedstawi odpowiednie zaświadczenie prezydium gminnej rady narodowej osoba, nie wpisana jako właściciel do księgi wieczystej nieruchomości, będącej przedmiotem postępowania, lub osoba, której tytuł własności nie jest złożony do zbioru dokumentów — prezydium wojewódzkiej rady narodowej lub odwoławcza komisja wywłaszczeniowa zawiadomi o tym osobę, ujawnioną jako właściciel w księdze wieczystej lub legitymowaną na podstawie tytułu, znajdującego się w zbiorze dokumentów, i wezwie ją do złożenia wyjaśnienia w terminie czter-

nastodniowym od doręczenia, uprzedzając ją o skutkach z ust. 2. Przepisy art. 18 ust. 2 mają odpowiednie zastosowanie.

2. Jeżeli osoba wpisana jako właściciel do księgi wieczystej lub legitymowana na podstawie tytułu, znajdującego się w zbiorze dokumentów, przyzna zgłoszone prawo własności albo przyzna, że prawo, ujawnione na jej rzecz w księdze wieczystej lub zbiorze dokumentów, przeszło na rzecz innych osób, albo też jeżeli bezskutecznie upłynął termin czternastodniowy (ust. 1) — stroną w postępowaniu staje się osoba, która zgłosiła prawo własności.

3. Jeżeli złożone w terminie wyjaśnienia (ust. 1) albo dalsze postępowanie wyjaśniające, które w razie potrzeby może być zarządzane, ujawnią istnienie sporu co do tytułu własności nieruchomości, prezydium wojewódzkiej rady narodowej (odwoławcza komisja wywłaszczeniowa) odeśle strony na drogę postępowania sądowego. W tym przypadku postępowanie wywłaszczeniowe toczyć się będzie dalej przeciwko osobie, ujawnionej jako właściciel w księdze wieczystej lub zbiorze dokumentów. Ustalenie obowiązku wykonawcy narodowych planów gospodarczych z art. 30 ust. 1 — jeżeli osoba właściciela może mieć wpływ na to ustalenie — nastąpi po prawomocnym rozstrzygnięciu sporu.

4. Ustalenie tytułu własności nieruchomości, dokonane w postępowaniu wywłaszczeniowym, nie pozbawia osób trzecich, roszcących prawo do nieruchomości, prawa dochodzenia w postępowaniu sądowym roszczeń odszkodowawczych w stosunku do osób, uznanych za właścicieli w postępowaniu wywłaszczeniowym.

R o z d z i a ł 4.

Zasady odszkodowania.

Art. 27. Obowiązek odszkodowania ciąży na tym, na czyj wniosek orzeczono wywłaszczenie.

Art. 28. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia określi zasady ustalania odszkodowania dla poszczególnych rodzajów nieruchomości oraz praw rzeczowych ograniczonych na nieruchomościach.

Art. 29. 1. Odszkodowanie nie należy się za budowle i urządzenia, wzniesione bez wymaganego zezwolenia władzy, oraz za nowowzniesione budowle, zaprowadzone plantacje i nowe urządzenia bądź ulepszenia, co do których ze sposobu ich wykonania, czasu powstania albo innych okoliczności da się stwierdzić, że zostały dokonane w celu osiągnięcia wyższego odszkodowania.

2. W przypadku, przewidzianym w ustępie poprzedzającym, wywłaszczony może znieść na własny koszt i zabrać przedmiot takich urządzeń do czasu faktycznego objęcia nieruchomości przez wywłaszczającego lub w terminie późniejszym, o ile jeszcze będą się znajdować w nieruchomości.

Art. 30. 1. Jeżeli wywłaszczona nieruchomość stanowi gospodarstwo rolne lub ogrodnicze, warsztat rzemieślniczy bądź jedyną działkę wywłaszczonego z domem jednorodzinny lub dwurodzinny, bądź też przeznaczoną pod budowę takiego domu, wywłaszczający obowiązany jest zaoferować tytułem odszkodowania nieruchomość zamienną, położoną, o ile możności,

w tej samej miejscowości i o tym samym lub zbliżonym charakterze. W innych przypadkach dostarczenie nieruchomości zamiennej wymaga zezwolenia władzy naczelnej wykonawcy narodowych planów gospodarczych, udzielonego za zgodą Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego.

2. Wartość nieruchomości zamiennej powinna odpowiadać możliwie wartości nieruchomości wywłaszczanej. Wyrównanie do pełnej wartości odszkodowania, przypadającego wywłaszczonemu, nastąpi na zasadach, przewidzianych w art. 31. Zasady wyrównania do pełnej wartości nieruchomości zamiennej, gdy przekracza ona wartość odszkodowania, określi rozporządzenie Rady Ministrów.

3. Wypłata odszkodowania w pieniądzu (art. 31), w przypadkach przewidzianych w ust. 1, może nastąpić tylko na wniosek wywłaszczonego, złożony prezydium wojewódzkiej rady narodowej, lub gdy wywłaszczony odmówi przyjęcia nieruchomości zamiennej, uznanej przez prezydium wojewódzkiej rady narodowej za odpowiadającą wymogom ust. 2.

4. Jeżeli wywłaszczający nie posiada własnych nieruchomości, które mogłyby służyć jako nieruchomości zamienne na odszkodowanie przewidziane w ust. 1, lub do zamiany, przewidzianej w art. 8 ust. 2, obowiązek dostarczenia nieruchomości zamiennych przechodzi na Skarb Państwa. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia ustali zasady dostarczania nieruchomości zamiennych oraz zasady rozliczania tudzież tryb postępowania i właściwość władz w tych sprawach.

5. Rozporządzenie Rady Ministrów określi zasady i przypadki, w których prawa i ograniczenia, ciążące na nieruchomości wywłaszczonej, mogą przejść na nieruchomość zamienną.

Art. 31. 1. Odszkodowanie, ustalone w pieniądzu, wypłaca się w gotówce.

2. Szczegółowe przepisy o trybie wypłaty określi rozporządzenie Rady Ministrów.

Art. 32. 1. Jeżeli zamiana nieruchomości, niezbędnej dla realizacji narodowych planów gospodarczych, nie następuje w drodze umowy (art. 25), zamiana ta na zgodny wniosek stron może być orzeczona przez prezydium wojewódzkiej rady narodowej, przed którą toczy się postępowanie wywłaszczeniowe.

2. Przepis ust. 1 stosuje się w przypadku, gdy nieruchomość zamienna znajduje się w zarządzie i użytkowaniu wykonawcy narodowych planów gospodarczych albo orzekającego prezydium wojewódzkiej rady narodowej, albo została oddana do ich dyspozycji w trybie przewidzianym w art. 30 ust. 4.

3. Orzeczenie o zamianie nieruchomości stanowi podstawę do wpisu prawa własności do ksiąg wieczystych.

4. W przypadkach, określonych w ust. 1, postępowanie wywłaszczeniowe ulega umorzeniu.

R o z d z i a ł 5.

Ustalenie odszkodowania.

Art. 33. 1. Wniosek o ustalenie odszkodowania każda ze stron może złożyć do prezydium wojewódzkiej

radę narodową po zgłoszeniu wniosku o wszczęcie postępowania wywłaszczeniowego. Wykonawca narodowych planów gospodarczych może zgłosić wniosek o ustalenie odszkodowania równocześnie z wnioskiem o wszczęcie postępowania wywłaszczeniowego. W razie sporu co do tytułu własności nieruchomości (art. 26 ust. 3) wniosek o ustalenie odszkodowania będzie rozpatrzony po prawomocnym rozstrzygnięciu sporu.

2. Orzeczenie o ustaleniu odszkodowania zapada po przeprowadzeniu rozprawy.

3. Wniosek o ustalenie odszkodowania za zniszczone zasiewy, uprawy lub plony może być złożony osobno, niezwłocznie po objęciu nieruchomości przez wykonawcę narodowych planów gospodarczych. Wniosek taki rozpatrzony będzie bądź na osobnej rozprawie i wydane zostanie co do niego osobne orzeczenie, bądź też na rozprawie, wyznaczonej do rozpatrzenia wniosku o ustalenie odszkodowania za całość nieruchomości, przy czym i w tym ostatnim przypadku odszkodowanie za zniszczone zasiewy, uprawy lub plony będzie wyodrębnione. W każdym przypadku wniosek rozpatrzony będzie w ciągu czternastu dni od złożenia.

4. Wniosek o ustalenie odszkodowania za zniszczone zasiewy, uprawy lub plony może złożyć użytkownik nieruchomości, który udowodni swoje prawa zaświadczeniem prezydium gminnej (miejskiej) rady narodowej.

5. Przepisy art. 20 ust. 2, 3, 4 i 5 mają odpowiednie zastosowanie.

6. Jeżeli wniosek o ustalenie odszkodowania zgłoszony został przed wydaniem orzeczenia o wywłaszczeniu, a orzeczenie o wywłaszczeniu ma zapaść w wyniku rozprawy — w wyniku tej samej rozprawy może zapaść orzeczenie o ustaleniu odszkodowania. W zawiadomieniach o miejscu i terminie rozprawy należy uprzedzić, że przedmiotem rozprawy będzie również wniosek o ustalenie odszkodowania.

Art. 34. 1. Na rozprawie strony mogą zawrzeć ugodę, dotyczącą wysokości odszkodowania na zasadach, przewidzianych w art. 28, jeżeli osoby mające prawa rzeczowe na wywłaszczanej nieruchomości na to się zgodzą.

Uгода zostaje w całej treści wciągnięta do protokołu i podlega zatwierdzeniu przez prezydium wojewódzkiej rady narodowej. Uгода ma moc prawną ugody sądowej.

Art. 35. Jeżeli na rozprawie wywłaszczający i osoby, którym służą prawa rzeczowe na wywłaszczonej nieruchomości, oświadczą, że zgadzają się na pozostawienie tych praw na nieruchomości mimo wywłaszczenia, osoby te zostaną wyłączone z dalszego postępowania, a wartość pozostawionego prawa zostanie odpowiednio uwzględniona przy określaniu odszkodowania.

Art. 36. 1. Na wniosek jednej ze stron należy na rozprawie wysłuchać rzeczoznawców co do wysokości odszkodowania, przypadającego według art. 28.

2. Tryb powoływania rzeczoznawców określi rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów i Ministrów: Finansów, Gospodarki Komunalnej oraz Budownictwa Miast i Osiedli.

Art. 37. Do doręczeń, dokonywania obwieszczeń i zaskarżania orzeczeń co do odszkodowania, jak rów-

nież do trybu rozpatrywania odwołań stosuje się odpowiednio przepisy art. 24.

Art. 38. 1. Od wypłacanego odszkodowania odlicza się i wypłaca kwoty, przypadające od wywłaszczonego na rzecz Funduszu Ziemi i z tytułu pożyczek inwestycyjnych, zabezpieczonych na wywłaszczanej nieruchomości.

2. Jeżeli wywłaszczony nie przedstawi dowodu, iż osoby, nie wymienione w ust. 1, którym przysługują prawa, ujawnione w księdze wieczystej lub w zbiorze dokumentów, zgodziły się, aby odszkodowanie było mu wypłacone w całości, wówczas wywłaszczający depouje sumę odszkodowania po potrąceniu należności, wymienionych w ust. 1, w sądzie, który rozdzieli ją według przepisów prawa egzekucyjnego. Jeżeli na zaspokojenie pretensji osób, nie wymienionych w ust. 1, wystarczy część sumy odszkodowania, pozostałej po potrąceniu wymienionych wyżej należności, wywłaszczający depouje w sądzie tylko tę część sumy odszkodowania.

Art. 39. 1. Roszczenia odszkodowawcze przedawniają się po upływie trzech lat od dnia, w którym orzeczenie o wywłaszczeniu stało się ostateczne w toku instancji.

2. W przypadkach istnienia sporu, przewidzianego w art. 26 ust. 3, przedawnienie nie biegnie w czasie od wniesienia pozwu do prawomocnego zakończenia sporu, jeżeli pozew wniesiony został w terminie jednego roku od dnia, o którym mowa w ust. 1. Przedawnienie następuje w każdym razie po upływie sześciu lat od dnia, o którym mowa w ust. 1.

R o z d z i a ł 6.

Wykonanie i skutki wywłaszczenia.

Art. 40. 1. Orzeczenie o wywłaszczeniu przenosi prawo własności nieruchomości na rzecz wywłaszczającego z dniem zgłoszenia wniosku o wywłaszczenie. Orzeczenie to stanowi podstawę do ujawnienia praw w księdze wieczystej.

2. Z ujawnieniem tego orzeczenia w księdze wieczystej lub zbiorze dokumentów złożonych podlegają wykreśleniu wszystkie ujawnione tam prawa z wyjątkiem tych, na których pozostawienie wyrazili zgodę wywłaszczający i osoby, którym te prawa służą, oraz tych, które mają być pozostawione w myśl orzeczenia o wywłaszczeniu.

3. Wywłaszczający nie wstępuje w umowy, zawarte przez wywłaszczonego co do wywłaszczonej nieruchomości, chyba że na wstąpienie w te umowy wyraził zgodę. Jeżeli skutki wywłaszczenia odnoszą się do wykonawcy planu, posiadającego umowę z wywłaszczonym, odmowa wstąpienia w umowę wymaga zgody władzy przełożonej wykonawcy planu.

4. Do osób mieszkających w wywłaszczonych nieruchomościach stosuje się przepisy art. 16 dekretu z dnia 21 grudnia 1945 r. o publicznej gospodarce lokalnej (Dz. U. R. P. z 1950 r. Nr 36, poz. 343).

DZIAŁ IV.

Czasowe zajęcie.

Art. 41. 1. W przypadkach siły wyższej lub nagłej potrzeby prezydium powiatowej rady narodowej może w drodze orzeczenia zezwolić na czasowe zajęcie cudzej nieruchomości. Gdyby potrzeba okazała się tak dalece pilna, iż nie byłoby możliwości wystąpienia o zezwolenie do prezydium powiatowej rady narodowej, zezwolenia może udzielić prezydium gminnej (miejskiej) rady narodowej lub właściwy komendant Milicji Obywatelskiej, z zastrzeżeniem niezwłocznego zawiadomienia prezydium powiatowej rady narodowej, które w drodze orzeczenia udzielone już zezwolenie utrzyma w mocy lub uchyli.

2. Prezydium powiatowej rady narodowej może zezwolić na czasowe zajęcie nieruchomości, stanowiącej własność osoby nie będącej wykonawcą narodowych planów gospodarczych, jeżeli zajęcie konieczne jest dla realizacji narodowych planów gospodarczych.

3. Przepisy ust. 1 i 2 nie mają zastosowania do budynków i tej części nieruchomości, która jest niezbędna do korzystania z budynków. Na podstawie ust. 1 lub 2 nieruchomość nie może być zajęta dla wzniesienia trwałych budowli.

4. Prezydium powiatowej rady narodowej w ciągu czternastu dni od dnia zajęcia określi w drodze orzeczenia wysokość odszkodowania za zasiewy, uprawy lub plony, które będzie wypłacone w ciągu trzydziestu dni lub — w razie istnienia przeszkód prawnych — złożone w tym terminie do depozytu sądowego; w przypadku niezachowania tego terminu prezydium powiatowej rady narodowej na wniosek strony uchyli czasowe zajęcie.

5. Od orzeczenia prezydium powiatowej rady narodowej w sprawie czasowego zajęcia lub ustalenia odszkodowania strona ma prawo wnieść odwołanie do prezydium wojewódzkiej rady narodowej, której orzeczenie jest ostateczne.

6. Co do sposobu ustalenia i wypłaty odszkodowania stosuje się odpowiednio zasady dekretu dotyczące odszkodowania za zniszczenie zasiewów, upraw lub plonów. Oszacowania szkód, nie przewidzianych w obowiązujących normach szacunkowych, dokonywa się przy udziale rzeczoznawców. W przypadkach przewidzianych w ust. 2 właścicielowi należy się również odszkodowanie za pozbawienie go korzystania z nieruchomości. Wysokość tego odszkodowania określi prezydium powiatowej rady narodowej na podstawie opinii rzeczoznawców po ustaniu czasowego zajęcia. W tym samym czasie ustalone będzie odszkodowanie za szkody nie objęte orzeczeniem, o którym mowa w ust. 4.

7. Czasowe zajęcie, o którym mowa w ust. 1 i 2, ustaje z mocy samego prawa po upływie sześciu miesięcy od daty zajęcia.

Art. 42. Do czasowego zajmowania nieruchomości dla potrzeb zakładu górniczego oraz do niezwłocznego zajmowania nieruchomości, potrzebnych w związku z ruchem zakładu górniczego, stosuje się przepisy prawa górniczego.

DZIAŁ V.

Przepisy karne.

Art. 43. 1. Kto przed uzyskaniem podlegającego wykonaniu orzeczenia wywłaszczeniowego albo bez zezwolenia właściwej władzy, wydanego w trybie określonym w dekreście, obejmuje w posiadanie cudzą nieruchomość w całości lub części albo też w inny sposób narusza cudze prawo własności nieruchomości — podlega karze aresztu do lat dwóch.

2. Jeżeli sprawca działa nieumyślnie, podlega karze aresztu do sześciu miesięcy lub grzywny do 5.000 zł.

Art. 44. 1. Kto przeszkadza w wykonywaniu prac pomiarowych przez osoby do tego upoważnione lub nie dopuszcza ich do miejsc, wymienionych w zezwoleniu, albo przeszkadza w dokonywaniu czynności, objętych zezwoleniem, podlega karze aresztu do jednego miesiąca lub grzywny do 1.500 zł.

2. Kto usuwa lub niszczy dokonywane prace pomiarowe, podlega karze aresztu do trzech miesięcy lub grzywny do 4.500 zł. Kto wbrew zarządzeniu prezydium wojewódzkiej rady narodowej przeszkadza w objęciu nieruchomości przez ubiegającego się o wywłaszczenie, podlega karze aresztu do trzech miesięcy lub grzywny do 4.500 zł.

3. Do orzekania właściwe są prezydium powiatowych rad narodowych.

DZIAŁ VI.

Przepisy końcowe i przejściowe.

Art. 45. Uchyła się przepis art. 37 dekretu z dnia 2 kwietnia 1946 r. o planowym zagospodarowaniu przestrzennym kraju (Dz. U. R. P. Nr 16, poz. 109).

Art. 46. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Prezesowi Rady Ministrów, Przewodniczącemu Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego oraz wszystkim ministrom.